

ХРИСТО ОГНЯНОВЪ

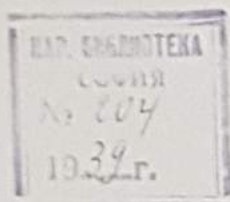
**Ю Ж Н И
В Ъ Т Р О В Е**



Т. Ф. ЧИПЕВЪ

XXXV. 3. 207

ХРИСТО ОГНЯНОВЪ



ЮЖНИ ВѢТРОВЕ

СТИХОТВОРЕНИЯ

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО Т. Ф. ЧИПЕВЪ

НА МАЙКА МИ \

ЮЖНИ ВЪТРОВЕ

Натрупаха виелицитѣ луди
по улицитѣ тежки прѣспи снѣгъ,,
градътъ настрѣхна тъменъ и безлюденъ,
притиснатъ отъ беди и леденъ мракъ.

Едничъкъ азъ вървя като магесанъ —
полето заснѣжено ме зове
да чуя вашата далечна пѣсенъ,
о мои родни, южни вѣтрове.

Години чакамъ топлинѣ ви длани
да ми погелятъ мрачното чело,
да преболѣятъ лютитѣ ми рани,
да се спася отъ скърби и тегло.

Усѣщамъ ви: шумите вече близко,
дърветата поронватъ снѣженъ цвѣтъ,
и буйно пролѣтни води се плискать,
разчупватъ ледеветъ като съ млатъ.

За васъ разтварямъ ласкави обятия —
склонете се на моитъ гърди,
разказвайте ми нѣжно за земята
на моитъ бунтовни прадѣди.

Ще слушамъ нѣмъ словата ви предвѣчни
за ширното, притихнало море,
ще слушамъ призивитъ ви сърдечни
за светитъ завети да умремъ.

И въ оня часъ, жадуванъ и уречень,
ще дойда съ васъ, о южни вѣтрове,
да падна, като джбъ отъ мълнии разсѣчень,
на слънчевитъ бѣли брѣгове!

УТРИНА

Клокочатъ извори студени,
бучатъ разлистени гори,
трептятъ простори разведрени,
пилѣе утрото искри.

Могжщъ и младъ седя на върха
и пия бисерна роса,
по устнитѣ ми свежестъ пърха,
възторгъ и дързостъ — въвъ гласа.

И дъхъ на здравецъ и босилекъ
ухае и ме пияни.
Наблизу пѣе горско пиле,
каточе дума ми: стани!

За тебъ е горската прохлада,
цвѣттята, буйната трева,
легни възъ нея, пий наслада
отъ тая чудна синева!

Седя и слушамъ и не зная,
кога съмъ билъ така блаженъ.
Люлѣй ме, утринна замая,
люлѣй ме ти, изгрѣващъ день!

ВЪ ГРАДА

Чела възправятъ тъмни сгради,
гърмятъ трамваи и коли,
надъ улици и надъ площади
изпраща слънцето стрели.

И всѣки бърза, странно движенъ
отъ нѣкаква безумна стрѣвъ:
да бжде между всички прѣвъ,
а нивга — беденъ и угриженъ.

Като вълни отведъ се плискать,
безъ нѣкой срещнать да те спре,
да те попита, що притиска
сърдцето ти въ това море.

И азъ вървя, вървя — не питамъ
кой вѣтърь лудъ ме тукъ отвѣ.
Умиратъ чисти блѣнове.
Гърмятъ трамваи и таксита.

ТРЁСОНЧЕ

Това е оня чуденъ кжтъ, кждето
съсъ викъ съмъ срещналъ първата зора,
де лудо бихъ се радвалъ да умра,
де майка ми сега живѣй въ несрета.

Тамъ мойта младостъ шумно се разлисти,
като напролѣтъ буково дърво,
и запрепуска воленъ, младъ животъ —
жеребецъ крилатъ кръзъ ручей сребристи.

Тамъ толкова роднини и приятели
видѣли биха въ мене близъкъ, свой,
тамъ би ми дала нѣжностъ и покой
прегръдката на майка ми пресвята.

Когато вечеръ лумне златенъ западъ
и заплашти небесниятъ пожаръ,
за тоя кжтъ си мисля и тжжа,
за него тежкитѣ ми сълзи капятъ.

Че никога, невѣмъ, не ще ги видя —
ни кжщицата бѣла, ни леса,
и горестъта си въ гробъ ще отнеса,
като жестока, незаслужена обида.

ГОСТЪ

Тая кжща нѣма ли стопани,
или се спотайватъ и мълчатъ?
Отворете портитѣ ковани —
гостъ ви иде отъ далеченъ пжть!

Китка здравецъ стисналъ е въ ржцетѣ,
метналъ скжсана торба на грѣбъ,
въ погледа му, като въ църква, свѣти
тиха радостъ, доброта и скръбъ:

че веднажъ ли, бедния, тжгува,
да поспи подъ майчино крило,
въ полудрѣмка смжтно да дочува
приказки за туй що е било!

Отъ напраздно скитане разнищенъ,
спира тукъ, блажено примирень,
че намира бащино огнище,
кжтъ жадуванъ и благословень.

Но защо сж портитѣ ковани
безответни като ледна смъртъ?
Кжщата ли глѣхне безъ стопани?
Гостътъ ли е сбъркалъ своя пжть?

ДЪРВЕТА ПРИ ЗАЛЪЗЪ

Дърветата край пѣщиятъ язъ,
отъ аления залъзъ освѣтени,
не сж ли мжченици на колѣни
на кладата въ предсмъртенъ часъ:

когато, посрѣдъ вой и вопълъ глухъ,
смирено шепнатъ името на Бога,
а змийски гвъкъ, съскащиятъ огънь
изгаря тлѣнно тѣло, не и духъ?

Вижъ руситѣ имъ кждри какъ трептятъ —
отъ върховетѣ падатъ жълти листи,
за да цѣлунатъ вмигъ водитѣ чисти
и съ тѣхъ да тръгнатъ по незнаенъ пжтъ.

Угасна слънцето. Вечеренъ часъ.
Къмъ свода нѣмъ на стълпи димъ се вие —
духътъ на изгоренитѣ светии —
дърветата край пѣщиятъ язъ.

Спятъ храститѣ — тълпа следъ шуменъ пиръ,
убила звѣрски мжченици святи,
които, стигнали на небесата,
поръсватъ надъ земята звезденъ миръ.

УЧАСТЬ

Книгитѣ — любимитѣ приятели —
мждри сж, разправятъ всичко тѣ:
де какво живѣе и расте,
де какво се случва по земята.

Азъ ги слушама и, да не скучая,
шетамъ съ тѣхъ навредъ по туй кълбо —
ту като бандитъ окжсанъ, босъ,
ту като далеченъ принцъ сияень.

Трепвамъ. Самъ надъ книгитѣ надвесень,
въ мрачна стая, сякашъ съмъ въ затворъ.
Тѣй живѣя нѣкакъвъ животъ,
нито много тжженъ, нито весель.

Какъ да не намразя своята участь!
Та нима за всичко въ тоя свѣтъ,
още толкозь свѣтълъ, толкозь младъ,
все отъ книгитѣ си азъ ще уча!

Нѣма ли надъ мене да проблесне,
като мълния надъ строень джбъ,
луда радость или дива скръбъ,
да ме озари съсь мощъ и пѣсни?

БЪЛИ ДНИ

Застилай покривитѣ натежали
отъ прахъ, отъ сажди и отъ нищета —
тукъ монѣ сестри и братя жалятъ
за никога нецвѣнали цвѣтя.

Затрунай тия дворища и хижи,
загльхнали, безъ весель смѣхъ и звѣнь,
де всѣки день е день на черни грижи,
и всѣка нощъ — на неспокоенъ сѣнь.

Изливай отъ далечнитѣ предѣли
предвѣчна и небесна чистота,
която тѣ и въ сѣнь не сж видѣли,
забравени и сироти въ свѣта.

Че ти си бѣла радость, по която
копирѣятъ тукъ и стари, и деца —
съ разрошенитѣ кичури отъ злато
и съ поразенитѣ отъ скръбъ сѣрдца.

О падай, снѣгъ, ти облакъ бѣлъ и воленъ,
покрий и най-затуления кжтъ,
та въ оня часъ, когато пукне пролѣтъ
и лудитѣ води те отвлѣкатъ,

а тукъ натегне черна безнадеждность
и пакъ припаднатъ ледни тѣмнини,
да си припомнятъ, ласкаво и нѣжно,
за първитѣ си чисти, бѣли дни.

МИГЪ

На Петъръ Йордановъ

Внезапно, както гледамъ пламналия залѣзъ,
смутенъ отъ най-тревожни мисли за отвждъ,
ще ме нападне стрѣвно хищницата смъртъ,
и тоя день — уви — ще бжде день прощаленъ.

Като платно лицето ми ще стане бѣло,
косата ми — като изсъхнала трева,
безкрѣвни устнитѣ ми, мъртви, безъ слова,
безъ дѣхъ и вледенено тлѣнното ми тѣло.

А птицитѣ ще пѣятъ пѣснитѣ любими
и тиха като сънь ще слѣзе вечерьта;
упоенъ дѣхъ ще рѣсѣтъ билки и цвѣтъ,
снѣгъ сребърень и скрежъ ще ме засипва зиме.

И нѣма нищо да усѣщамъ, ни ще знаятъ,
по тия улици и азъ че съмъ вървѣлъ,
че съмъ обичалъ всѣки срещнатъ, че съмъ пѣлъ,
плененъ отъ слънцето, звездитѣ и безкрая.

Така е сждено за всички по свѣта!
Като деца шумимъ подъ тия сини бездни,
додето съ нѣкой хубавъ залѣзъ вмигъ изчезнемъ,
и стане всичко само сънь и пустота.

ВЪРХОВЕ

1.

РОДЕНЪ срѣдъ тая равнина ухання,
ти утрото дочака съ благословъ
и тръгна по пжтеката избрана
къмъ върха до небесния покровъ.

Струеше свежа кръвъ по твойтѣ жили,
окриляше те бодъръ птичи гласъ
и пѣха потоци, отразили
и руменъ сводъ, и клони, и стебла.

По пладне спрѣ на сѣнка за отмора.
Полегналъ гърбомъ, дълго гледа нѣмъ:
на храмъ бѣ сякашъ куполъ синъ просторѣтъ
и слънцето недвижно спѣше тамъ.

А горе свѣтѣше върхътъ примамень.
Неотморенъ, потегли смѣло пакъ
и стигналъ върха, ти развихри знаме,
подобно пламъкъ въ падналия мракъ.

Но де ще полетишъ оттукъ нататъкъ?
Ще видишъ ли и други свѣтове?
Изминатиятъ пжтъ е толкозъ кратъкъ,
а толкозъ много мъртви блѣнове!

Ще чакашъ свойта гибель неотмѣнна,
и преживѣлъ последнитѣ си дни,
ти ще изчезнешъ въ бездната вселенна,
де нѣма минало, ни днесъ, ни бжднини.

О, колко ли презъ тоя върхъ сж минали,
и колко ли ще литнатъ пакъ отвждъ!
Ще пѣе слънцето срѣдъ вѣчностъ синя
и пжтници неспирно ще вървятъ.

II.

НА ТОЯ ВРЪХЪ заруменѣлъ, тъй близко
до ангелитѣ и до вѣчността,
издъхващиятъ залѣзъ дето плиска
отъ своята ранена грѣдь кръвѣта —

обърнатъ въ слухъ, долавямъ какъ прорѣзва
безъ звукъ пространствата това кълбо,
понесло въ себе си, като вѣвъ пазва,
предвѣчната омраза и любовъ.

И гледамъ: въ кърви тъне западъ.
Помръква. Вѣятъ ангели крила.
Звездитѣ, гроздове отъ злато, капятъ
надъ горестни колиби и села.

Кой тамъ издига огнена сѣкира
и съ дива яростъ хрясва пустошѣта?
Отъ нея на потоци заизвира
водата почернѣла на нощѣта.

Сегга кжде? Отвсѣде ме обграждатъ
невѣрни, озвѣрени тъмнини.
Умрѣла е въ душата всѣка жажда
и нѣма сякашъ пжтъ къмъ свѣтли дни.

ПЛАДНЕ

Гръмна съ вжлища двуколка,
сякашъ канара сломи —
като гжстъ, отровенъ облакъ,
черенъ, лепкавъ прахъ дими.

Раждасть се и глѣхнатъ стѣпки.
Скрѣцна нѣчия врата.
Остѣръ звукъ и нервни трѣпки.
Задухъ. Слънце. Самота.

Сепната отъ сладка дрѣмка,
мѣрна се една жена
тамъ въ прозоречната рамка —
скри се. Пекъ и тишина.

На площада тежъкъ валякъ
пуши старческа лула,
а край него се търкалятъ
морни, мургави тѣла.

Може би сега ще падне
като лава сводътъ синъ.
Листъ единъ не трепва. Пладне.
Лепкавъ прахъ. Морѣ. Бензинъ.

КЪМЪ МАИКА МИ

Писмо намѣсто да ти пратя —
лжча срѣдъ робската тъма,
и азъ и тримата ми братя
дошли си бихме у дома.

Облѣхнали ти бихме съ нѣжностъ
последнитѣ въ живота дни,
за да се върне всичко прежно
едва на черни старини.

И въ бащината кѣща сякашъ
да бликне радостъ би могло,
която премалѣла чакашъ
години въ жалби и тегло.

Невѣсти пѣргави и внуци
би плѣпнали по твоя дворъ,
ти чула би небесни звуци
отъ ведриятъ и чистъ просторъ.

Какъ биха пѣли пакъ браздитѣ
подъ бащиния дървенъ плугъ,
какъ бихме били съ тебъ честити
въ освобождениѣтъ ни югъ!

СЛѢПИЯТЪ ГРЪНЧАРЪ

Навѣрно, мръкнало е вече.
Въ грънчарницата нѣма никой.
Повѣва само съненъ хладъ.
Откъсва се отъ свода вѣченъ
едно мълчание велико
и пада надъ разбуненъ свѣтъ.

Цѣлъ день размѣсвамъ глина бѣла,
отъ нея правя грънци прости,
изкусно, съ башинска любовъ —
струи животъ кръвта запѣла,
ликуватъ якитѣ ми кости,
душата шепне благословъ.

Сега ще тръгна като всички,
срѣдъ шумъ и улична замая,
съ едно възторжено сърдце;
ще бутна дървена вратичка,
ще влѣза въ малка, бедна стая,
ще стисна трепетни ржце.

Ще чуя радостни гласчета
по менъ да викатъ: татко! татко!
Ахъ, тѣзи ангели-деца:
тѣмъ нося мѣнички гърнета,
панички глинени за сладко
и за играчки колелца.

И после, като вѣренъ пастиръ,
ще благославямъ всички редомъ,
разчупилъ черна питка хлѣбъ,
ще вкуся чисто земно щастие,
дори внезапно ще прогледамъ —
навѣки слѣпъ, навѣки слѣпъ.

Отдавна мръкнало е вече.
Въ грънчарницата нѣма никой.
Далече тѣтне шумень градъ.
Да тръгвамъ въ пѣтя си предречень,
смирень предъ жаждата велика
да вдъхвамъ вечерния хладъ!

ГРОБИЩЕ

Тукъ нѣма здания съ безброй етажи и прозорци,
ни улици като рѣки потекли низъ града,
ни смѣхъ на ситостта, ни ревъ нестихващъ на глада,
ни бърза нѣкой нѣкжде, ни плаче, ни говори.

Ковчези ледни има тукъ отъ камъкъ и желѣзо,
като чудовища съ зарити нокти въвъ прѣстѣта,
пжтека, свързала преходността съсъ вѣчността,
и неотмѣнна неподвижностъ на животъ залѣзълъ.

Тукъ ангелчета бдятъ, приведени, като надъ боленъ,
надъ всѣки гробъ съ портретче на дете или жена,
и хиляди съ длето вдълбани скжпи имена
напомнятъ не една ухання, невъзвратна пролѣтъ.

Тукъ всѣки день е сякашъ битка скрита, непрестанна:
невидима, смъртта забива копия безчетъ,
расте гора отъ кръстове, кръвъ алена тече,
а за молитва бий старинна, дървена камбана.

Тукъ е безсмисленъ всѣки ропотъ, тукъ е всичко ясно:
изгрѣва слънцето, залѣзва, пада тежъкъ мракъ,
потъвашъ — сякашъ въ нищото — вдънъ земнитѣ недра,
и все едно ти е — защото ставашъ димъ, безстрастность.

ЗЕМЯ

Колко пжти дѣдитѣ ни тъмни
сж препускали бѣсни коне
и сж мѣтали копия-мълнии
следъ врага въ това ширно поле!

А сега е тъй пусто и глухо.
Непробудно спятъ златни нивя.
Само вѣтъръ прохладенъ подухва
и разнася тревожни слова:

— Ти разбирашъ езика на свода
и на слънцето вѣчния ходъ,
довѣри ми, кога пакъ ще дойдатъ
дни честити за тоя народъ?

Тя мълчи. Свѣтналь, звездниятъ куполъ
лѣй злато върху нейната грѣдь,
дето жадно събира и трупа
и животъ, и надежди, и смърть.

СВИДЕТЕЛЬ

Стаята — най-вѣрниятъ свидетель —
никому не ще разкаже, не:
нея вечеръ лудость ме връхлете,
като буря въ зноенъ, лѣтенъ день.

Съ треперящи прѣсти азъ изровихъ
снопъ писма, захвърлихъ ги въ пещъта:
по стени, по маси и столове
заигра зловеща свѣтлина.

Падайте за мойто погребение,
викахъ къмъ далечнитъ звезди,
а съ злорадство гледахъ какъ предъ мене
всичко свѣтло ставаше на димъ.

После плакахъ, плакахъ до премала.
Вънъ излѣзохъ, скитахъ самъ, безъ цель;
вълчи вой бѣ разлюлѣлъ квартала —
моятъ викъ, изтръгнатъ отъ сърдце.

Мои ли сж тия петъ куплети,
моя ли е болката въвъ тѣхъ?
Стаята — най-вѣрниятъ свидетель —
знае, но не ще разкаже тя.

КНИГИТЪ

Книгитѣ ми повѣряватъ тихо
тайнитѣ на моитѣ дѣди,
дето съсъ разголени гърди
сж летѣли въ боя като вихри.

Шепнатъ за пустинниците, дето
сж живѣли въ миренъ трудъ и постъ,
за да ги приеме самъ Христосъ,
кроткъ и усмихнатъ, на небето.

Въ часове на горестъ ми говорятъ,
че ще дойде оня хубавъ свѣтъ,
дето всѣки ще ми бжде братъ —
ясенъ като ведритѣ простори.

И тогава мълкомъ азъ ги галя,
въ пролѣтната топла тъмнина,
и скръбъта отъ мойтѣ рамена
се отмѣстя като тежъкъ валякъ.

КНИГИТЪ

Книгитѣ ми повѣрватъ тихо
тайнитѣ на моитѣ дѣди,
дето съсъ разголени гърди
сж летѣли въ боя като вихри.

Шепнатъ за пустинниците, дето
сж живѣли въ миренъ трудъ и постъ,
за да ги приеме самъ Христосъ,
кроткъ и усмихнатъ, на небето.

Въ часове на горестъ ми говорятъ,
че ще дойде оня хубавъ свѣтъ,
дето всѣки ще ми бжде братъ —
ясенъ като ведритѣ простори.

И тогава мълкомъ азъ ги галя,
въ пролѣтната топла тъмнина,
и скръбъта отъ мойтѣ рамена
се отмѣстя като тежъкъ валякъ.

ЖАЖДА

Уморенъ отъ мисълъ и тревога,
азъ жадувамъ сѣнокосна мирисъ,
следъ коситба тежка самъ край огъня,
съ устни пѣсень весела засвирилъ.

Ще припѣватъ сънени шурчета,
въ дрѣмка ще отмаря планината,
ще ме грѣе месецъ благъ и свѣтълъ,
ще ме гали юлски топълъ вѣтъръ.

Като падналъ облакъ ще се движи
бѣлорунно стадо, и овчарьтъ
ще подвиква, воленъ и безгриженъ,
съ кучето на гласъ ще разговаря.

Съ първобитна, непокорна сила,
ще преминатъ вихрени табуни,
дълго ще препускатъ и ще цвилятъ,
въ тъмнината нѣкжде загубени.

Ще забравя всѣкаква тревога,
тия книги, тия мрачни стаи,
и ще слушамъ думитѣ на Бога,
вмѣсто остъръ писъкъ на трамваи.

Може би тогава ще изчезна,
натежалъ отъ щастие, въ земята,
а нощта ще бжде бѣла, звездна,
и ще пѣе юлски топълъ вѣтъръ.

ЗАВРЪЩАНЕ

Тая нощъ ще спя въвъ своята стая,
дето цѣло минало ухае.

Дето всѣко кѣтче е стаило
въ себе си по нѣщо близко, мило.

Ще разтворя малкия прозорецъ —
да ме лѣхнатъ пролѣтни простори, ^

да нахлуютъ властно въвъ ушитѣ
приказкитѣ свѣтли на звездитѣ.

Доста слушахъ писъци и крѣскъ,
доста гледахъ свѣтъ лѣжливъ и блѣскъ,

доста дишахъ сажди, димъ и пепель,
изтерзанъ отъ люта жадъ и трепеть.

Искамъ проста радость, прости люде,
искамъ сънь дълбокъ и непробудень,

искамъ своята свидна детска стая,
дето цѣло минало ухае.

ПИРИНСКА ПЪСЕНЬ

Могло би тая тънка пушка
да бже здравъ, стоманенъ плугъ,
а споменъ — клетвата хайдушка,
свободенъ — слънчевиятъ югъ.

И шомъ крила отпустне вечеръ,
да ида въ свой затопленъ домъ,
кждето поздравътъ сърдеченъ
ще прозвучи като псаломъ.

Да ме посрещне съ гласъ съпруга
и мой, порастналь вече синъ:
съ очитѣ пламенни на юга,
съ челото гордо на Пиринъ.

Но вижъ лицата изтерзани,
вижъ тоя кървавъ небосводъ,
вижъ хилядитѣ люти рани
въ гръдъта на цѣль единъ народъ.

Скръбъта на тозъ народъ ме трови,
на тазъ изстрадала земя,
звънътъ на робскитѣ окови
ме кжса денемъ и нощя.

Затуй отъ изворитѣ пия
не бистра нѣкаква вода,
а бунтъ и огнена стихия
и устремъ дивъ къмъ свобода!

ВЪЧНАТА ПРИКАЗКА

Каточе спустнати отъ небесата звездни, тегнатъ полюлеи,
подобно тежки гроздове отъ едри, кехлибарени зърна.
Въ салона — пчеленъ кошеръ — мждро се шегуватъ, весело се смѣятъ,
додето вдъхновенъ поетътъ не почна въ мъртва тишина.

Говори за живота и смъртта на неспокойната планета:
какъ въ хаосъ отъ вихрушки огнени и шеметни мъглявини
се ражда клетката потайница, отъ нея — планини, морета,
вселената и властниците ѝ, богоизбранниците — ний!

Животътъ ни зове да сѣтимъ тръпките на радостъ и на горестъ,
издъхнемъ ли, позлатенъ мостъ къмъ вѣчността ни води пъкъ смъртта,
ний всъщностъ не умираме, а само гледаме презъ другъ прозорецъ,
какъ всичко се мѣни и непромѣнно пакъ остава въвъ свѣта.

Безсмъртни сме!... Замаяни го слушатъ всички. Ржкоплѣската шумно.
Повѣрвали въ измамата, усмихнати приема ги нощта,
а до небето стигнала, размахала ржце като безуменъ,
неспирана отъ никого, върви по своя кървавъ друмъ смъртта.

ПРЕДТЕЧИ

ПРОРОКЪ

Напустнахъ азъ безмълвната килия,
напустнахъ каменния манастиръ,
и тръгнахъ съ крепка вѣра да разкрия
забравеното вчера, най-подиръ.

Разбирамъ вече твойта пѣсень странна,
надъ люлката ми още дето пѣ,
разбирамъ те, Пирине мой, останалъ
презъ вѣкове да пазишъ тази земя.

На моя родъ потулената слава
намѣрихъ азъ въ старинни писмена:
и той е ималъ царство и държава
и пръвъ е билъ презъ всички времена!

И както нѣкога ме ти изпрати
да собирамъ знания като пчела,
така и днесъ дари ме съ мощь, побратимъ,
да ги посѣя въ роднитѣ села.

Кълна се, съ вѣра во Отца и Сина,
следъ туй ще дойдатъ по-честити дни,
и ти ще видишъ моята Родина
какъ новъ животъ гради отъ съсипни.

Азъ може би ще бжда прахъ тогава,
защото е далеченъ тоя мигъ,
но ти ще видишъ българска държава
и цѣлъ народъ, свободенъ и великъ!

СМЪРТЬТА НА ПОЕТА

На изтокъ утрото гори, пламти,
и покривитѣ сякашъ сж жарава,
която въ сребърнитѣ си води
една рѣка злокобно отразява.

Бунтовници пристѣпятъ въ тъменъ редъ,
на смъртъ гърмятъ стоманени вериги,
срѣдъ тѣхъ, усмихнатъ, волниятъ поетъ —
приятелъ на цвѣтя и чучулиги.

Бунтовникъ младъ изплака. Стонъ. Молби.
Възви ржка, замахна сякашъ съ брадва,
поетътъ и гласътъ му протрѣби:
— За свободата който мре, се радва!

Глава възправя, гордъ и величавъ,
пророчески обглежда далнинитѣ,
очитѣ му искрятъ любовь и гнѣвъ,
и вѣра въ дни, по-свѣтли, по-честити.

Причакватъ го бесило и палачъ —
неустрашимъ поетътъ тамъ възлиза,
увисналъ самъ, той въ утринния здрачъ
свѣтлѣе като ангелъ въ бѣла риза.

И слънцето, изгрѣло вмигъ, плете
златистъ вѣнецъ надъ кждритѣ му смолни;
такъвъ презъ вѣковетѣ той расте:
обгърнатъ цѣлъ въвъ блѣсъци и молнии!

МОЛИТВА

Люшка вѣтъръ на вълни житата,
лѣха свежестъ, лѣха жадъ земята.

Три пѣти смиренъ ще се прекръстя,
въ класоветѣ ще зароя прѣсти,
устнитѣ си жадно въ тѣхъ ще впия,
сокътъ имъ зеленъ да ме опие.

И наситилъ жаждата велика,
къмъ небето синьо ще извикамъ:
нека бжде свято твойто име,
Господи всевластенъ, научи ме,
какъ да ти благодаря за тая
пълна съ шеметъ утринна замая?

НА ЧЕРНИ ВРЪХЪ

Възлизамъ разведренъ, забивамъ кракъ върху скалитъ
и стигналъ облацитъ леки, спирамъ, гледамъ,
като безстрашенъ въ боеветъ предводителъ,
следъ първа съ кръвъ спечелена победа.

Изгрѣва слънцето и свири утринниятъ вѣтеръ.
Пробудени, шумятъ сурови лесовѣтъ,
и роднитъ села, разхвърлени въ полята,
примамни като въ приказка ми свѣтятъ.

Неволно викамъ и размахвамъ китка цвѣтъ за поздравъ
на тѣзъ гори, села и равнини зелени,
и сякашъ първи пжтъ презъ тази утринъ бодра
спасенъ съмъ отъ тревоги и съмнения.

И сякашъ първи пжтъ ми става ясно: ще отминатъ
незнайнитъ премеждия и бедствия
и Черни връхъ ще види моята Родина
какъ бѣлитъ си дни съ възторгъ приветствува.

ДВЕ ПИСМА

I.

ДЕ е чудната забрава
на безгрѣшнитѣ деца? —
Въвъ очитѣ ни тогава
грѣеха звезди, слънца:

грабнемъ лѣскави сѣкири
и въвъ сѣнната гора
като стрѣвни мечки диримъ
буки съ хубава кора.

Ти си пакъ въ горитѣ сини,
вдѣхвашъ свежестъ съ пълна грѣдь,
кжсашъ алени малини,
бродишъ по безкраенъ пжть.

Само азъ срѣдъ димъ и пепель
гина въ тоя тъменъ градъ —
изуменъ отъ жадъ и трепетъ
по загубенъ вече свѣтъ.

Изпрати ми въ пликче синьо
лѣхъ отъ билки и тревн:
като тежко, руйно вино
споменъ да ме опон!

II.

КЖДЕТО огнени сѣкири
въртѣхме въ поривъ несломимъ,
днесъ яростни комини свирятъ
и бълватъ сажди, пепель, димъ.

И дето лудо съ тебъ се борѣхъ,
по мекия тревясалъ пжтъ,
съ дърва затрупани догоре,
неспирно влакове пухтятъ.

Тукъ пѣй и блика нѣщо ново —
трепти на непознатъ предѣлъ
и чака вдъхновено слово
да му посочи пжтъ и цель.

Защо скърбишъ, защо оплаквашъ
единъ невъзвратимъ животъ?
Бунтовни пѣсни ще очаква
отъ тебе тоя простъ народъ.

Не горски лѣхъ — възторгъ и смѣлость,
поете, прашамъ ти сега:
о, призови за свѣтло дѣло
и своя близъкъ, и врага!

ЖЕЛАНИЕ

Отъ пролѣтно слънце пиянъ,
безстрашно изправенъ на коня,
въ хайдушкия тъменъ балканъ
пакъ вѣтри и листи да гоня!

Да слушамъ какъ властно пръщи
животътъ по нерви и жили,
какъ конътъ подъ мене пръхти,
какъ бѣгатъ села и могили!

Да стъпчатъ набраната скръбъ
искрящитѣ конски копита,
да грѣйне пакъ образътъ скжпъ
на моята младостъ честита!

Че лудо да викна: е-хей,
села, лесове и другари,
какъ волно се диша и пѣй
при васъ, о познайници стари!

ШАРЪ

На Димитъръ Пантелеевъ

И сега те виждамъ гордъ и ведъръ
въ залѣза на пролѣтната вечеръ :
ти си пакъ безмълвенъ — слушашъ, гледашъ,
като стражъ на поста си предвѣченъ.

Бѣлитѣ ти кждри се вѣтрѣятъ —
позлатени трепкатъ снѣговетѣ
и разправятъ приказка за нея,
за земята, легнала въ нозетѣ ти.

А рѣката взема твоя образъ,
като майка чедо на гърдитѣ,
носи те да плискашъ вѣра, бодрость
въ тоя край, раздрусванъ отъ бедитѣ.

Ето ги селата, градоветѣ,
поразявашъ съвѣсти и воли,
цѣлъ народъ зовешъ на подвигъ свѣтълъ
да убие робскитѣ неволи.

И възпламватъ унизени люде
да те стигнатъ и да те надминатъ —
тъй растатъ и гаснатъ въ поривъ чуденъ
къмъ смъртта за правда и родина.

И единъ ли те настигна само
съ устрема суровъ на великана
и до твоето могъщо рамо
равенъ съ тебъ навѣки не остана?

Ти стоишъ безмълвенъ, не говоришъ.
Ти си цѣлъ спокойствие и вѣра,
че подъ тия горестни простори
нѣкой день печално ще догарятъ

кулитъ на туй жестоко време,
а отъ изтокъ шумно ще изгрѣва
свободата, за да се въземе
като тебе — горда, величава!

ПРЕЗЪ ВЪКОВЕТА

Измама е, че съм на двадесет и шест години,
безгриженъ като богъ, опияненъ отъ младостта,
че въ моя погледъ грѣй спокойствие и яснота,
че въ моята душа ухаятъ вишневи градини.

Азъ съмъ роденъ преди безброй заглѣхнали столѣтия,
не въ приказенъ дворецъ, а въ мраченъ, походенъ аулъ,
и въ тоя часъ не пѣсенъ люлчена съмъ първо чуль,
а звѣнь на мечове за враговетѣ ни заклетѣ.

Тежало е отъ облаци настрѣхнали небето,
потрепвала отъ смутъ и кобни сънища степта,
коне сж цвилили, разнасяль вѣтрѣтъ вестта,
че въ тая тъмна полунощъ роденъ е бранникъ свѣтъль.

Сждба ми стана тоя звъпъ, това тревожно цвилене.
Отровенъ непокой обсеби земнитѣ ми дни:
жадувахъ за простора на блѣнувани страни
и растнѣхъ съ духъ свободенъ, непокоренъ, съ мишци силни.

И вече ханъ суровъ — кой знай, щастливъ или несретенъ,
посрещна ме като невѣста млада тазъ земя,
победния ми погледъ заплениха три моря,
да ме гори по тѣхъ и днесъ копнежъ хилядолѣтенъ.

И що ли тука не видѣхъ, какво ли не изпитахъ!
Не сведе ли чело и царствениятъ градъ предъ менъ?
Не сѣхъ ли свѣтлина, веднажъ самичъкъ просвѣтленъ?
Не ме ли въ стихъ прославиха, не бѣхъ ли вредъ почитанъ?

Не съмъ забравилъ и нощта, като фурия стигнала
отъ моята прародина размирна, може би. . .

Подеми и падения, невѣра и борби.

Години черни все така — безъ отдихъ, безъ да мигна.

Но помня и деньтъ, когато станахъ азъ хайдутинъ
и съ родния Балканъ запѣхъ за бунтъ и свобода,
когато гнѣвенъ полетѣхъ, по суша и вода,
и свихъ вѣнци отъ смѣлость, смъртъ и подвизи нечути.

Какво спокойствие сега ще дирите у мене?

Какво пиянство и безгрижие на младостта?

Столѣтна жажда ме мори, о, вика въ менъ кръвта
на минали и още неродени поколѣния.

Издува мишцитѣ ми крепки първобитна сила.

Не съмъ за миренъ сънь роденъ, азъ чакамъ стрѣвна брань,
ти пакъ да ме благословишъ, о роденъ мой Балканъ,
да ме приемешъ пакъ въ недрата си, Родино мила!

НА ПЖТЬ

Ти напраздно лѣлѣешъ надежди
да запѣ оная рѣка,
дето всички тжги и премеждия
ще захвърлишъ навѣки съ ржка.

Ти напусто очаквашъ и нѣжностъ
да те грѣйне отъ погледъ лжчистъ,
както трепка морето безбрѣжно
въ свѣтлини отъ небесната висъ.

Да се простнешъ отъ гладъ и умора,
да умирашъ за капка вода —
ще те блъскать трамваи и хора,
ще гърми безучастенъ града.

Остави тия улици сиви
и презъ утрина ясна тръгни
да погледашъ зеленитѣ гриви
на полета, гори, планини.

Ще припѣвашъ на птици-другари,
ще потъвашъ срѣдъ веселъ просторъ,
ще замръквашъ въ планински кошари,
ще осъмвашъ съ възбликналъ възторгъ.

Ще те спиратъ нивята край пѣтя,
да се радвашъ на тѣхния плодъ,
дето толкозъ любовъ е прикжталъ
за чедата си тоя народъ.

Ще ти стискатъ ржката отрудени,
наизлѣзли отъ тъмни зори,
обгорени отъ слънцето люде,
закалѣни въ беди и борби.

Ще намѣришъ любовъ и утеха,
ще обикнешъ и ти отъ сърдце
и последната сламена стрѣха,
и най-проститѣ груби ржце.

Захвърли всѣка черна нерадостъ
въ тоя градъ отъ злорадство и мъсть,
и тръгни, като пастиръ предъ стадо,
на гърдитѣ съсъ Божия кръсть!

КНИГАТА СЪДЪРЖА:

Южни вѣтрове	7
Утрина	9
Въ града	10
Трѣсонче	11
Гостъ	12
Дървета при залѣзъ	13
Участь	14
Бѣли дни	15
Мигъ	16

ВЪРХОВЕ

I. Роденъ срѣдъ тая	17
II. На тоя връхъ	19
Пладне	20
Къмъ майка ми.	21
Слѣпиятъ грънчаръ	22
Гробище	24
Земя	25
Свидетель	26
Книгитѣ	27
Жажда	28
Завръщане	29
Пиринска пѣсень	30
Вѣчната приказка	31

ПРЕДТЕЧИ

Пророкъ	32
Смъртъта на поета	34
Молитва	35
На Черни връхъ	36

ДВЕ ПИСМА

I. Де е чудната	37
II. Кждето огнени сѣкири.	38
Желание.	39
Шаръ	40
Презъ вѣковетѣ.	42
На пжть	45

прое. 1950 г.

КНИГАТА ЮЖНИ ВЪТРОВЕ ОТЪ ХРИСТО
ОГНЯНОВЪ ИЗДАДЕ КНИГОИЗДАТЕЛСТВО
Т. Ф. ЧИПЕВЪ И ОТПЕЧАТА ПЕЧАТНИЦА
П. К. ОВЧАРОВЪ ПРЕЗЪ МЕСЕЦЪ ДЕКЕМ-
ВРИЙ 1938 Г. ВЪ ХИЛЯДА ЕКЗЕМПЛЯРА
НА ХАРТИЯ OFFSET. КОРИЦАТА ИЗРА-
БОТИ ХУДОЖНИКЪТЪ НИКОЛА ТУЗСУЗОВЪ.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА - СОФИЯ

а 4 а
1)